

371
C 77

1843 ~ 1943

СТО ГОДИНИ
НОВО БЪЛГАРСКО
УЧИЛИЩЕ
ВЪ ГР. ПРИЛЕПЪ

Културен д-р на ОФ
„Вл. Поптомов“
ДАРЕНИЕ

За библиотеката
„Владимир Поптомов“
при Маневошкия дом
в Селва

дар от
7 юни 1985
Селва

автор д-р. Церицанов

СТО ГОДИНИ

**НОВО БЪЛГАРСКО
УЧИЛИЩЕ ВЪ ГР. ПРИЛЕПЪ**

1843 — 1943

ИЗЪ СПОМЕНИТЪ НА ГЕОРГИ ТРАЙЧЕВЪ

1891—1892 учебна година

Прилепскитъ училища сж едни отъ най-добре уредени-тъ въ страната и съ помагала, и съ помѣщение и съ персоналъ. Особено учебното дѣло въ града се издигна презъ дветъ предидущи години, въ директорството на известния педагогъ Анастасъ Наумовъ. Грижата за училищата е повѣрена на училищното настоятелство, въ състава на което влизаха най-интелигентнитъ млади граждански сили, като: Гьорче Пановъ, Сотиръ Илиевъ, Даме Небрѣклиевъ, Илия Самарджиевъ, Ицко х. Попевъ, Мияйле Зердевъ и др. Издрѣжката на училищата бѣ отъ черковната каса. Цѣлия училищенъ бюджетъ възлиза около 1.000 наполеона. Само директора се плащаше отъ Екзархията. Прилепскитъ училища по това време бѣха чисто автономни, подчинени на училищното настоятелство, което назначаваше и уволняваше учителитъ, правѣше ревизии и стопанисваше въ него. То имаше и свой правилникъ. Врѣзката съ Екзархията бѣха само училищнитъ програми. За тази училищна автономностъ ставали сж често спорове между Екзархията и общината. До колко последната е държала за автономността на своитъ училища свидетелствува факта, че тя (общината) предпочитала да рискува помощта давана отъ Екзархията за директора, отколкото да изгуби автономността си. Било е време, когато екзархийски инспектори не сж посещавали прилепскитъ училища. Освенъ централното мъжко училище имаше и махленско смѣсено основно училище съ забавачница и 2 паралелки отдѣления съ 230 деца. Централното мъжко имаше: забавачница, 8 паралелки отдѣления и три класа, съ 750 ученици. Девическото училище броеше забавачница, 7 паралелки отдѣления, три класа съ 600 ученички. Цѣлиятъ учителски персоналъ се състоеше отъ 17 учители и 12 учителки. Девическото училище си имаше отдѣлно управление (директорка). Учителитъ бѣха: Йорданъ Бомболовъ, Сп. Мирчевъ, Йорданъ Янчулевъ, Пере Тошевъ, Йорданъ Тафчиевъ, Георги Трайчовъ, Ил. Ивановъ, Ил. х. То-

шевъ, Никола Смичковъ, Ангелъ Воденичаровъ, Д. Недѣлковъ, Н. Радославовъ, А. п. Стоиловъ, Д. Стойчевъ, Йорд. п. Костадиновъ, свещ. Козма Георгиевъ, Г. Дамевъ.

Централното училище се помѣщаваше въ голѣма солидна сграда издигната въ 1843 година. Пособия, помагала и кабинети имаше достатъчно. При училището имаше и библиотека, отъ която се ползуваха и гражданитѣ. Училищната библиотека тая година броеше 403 екземпляра разни книги. Посетена бѣ отъ 678 четици, отъ които 476 учители и ученици, 155 граждани и 47 гражданки. Въ училището царѣше пълна колегиалностъ и искреностъ между персонала. Извънъ училищната дейностъ на това време се състоеше въ даване представления за гражданството, четене реферати предъ колегията и събиране помощи за недѣлното училище. Недѣлното училище функционираше съ 3 отдѣления и 50 ученика. Тая година се играха пиеситѣ: „Смъртъта на князь Потемкинъ“, комедията „Неправедно признатъ за лудъ“. Директора, като синъ отъ богатото семейство Бомболови, подари цѣлата си заплата на общината.

Прилепъ на това време още бѣше се удостоилъ съ свой български митрополитъ, та църковно-училищната община бѣ най-висшата църковно-просвѣтна власть, чиито авторитетъ и престижъ се ценѣха достойно както отъ турската официална власть, така и отъ гражданството и цѣлото българско население въ околията. Прилепската община еднакво се уважавахъ и отъ другитѣ общини въ страната, както и отъ най-висшата черковно-училищна власть — Екзархията. Изборитѣ за тоя църковно-училищень инспекторъ на това време ставахъ не по уставнитѣ постановления на нѣкакви писани закони и правилници екзархийски, а по традиция и практика наследени отъ по-далечното минало. Факторитѣ, които дирижираха тоя институтъ, или по-право казано, които го качвахъ и свалаха, това бѣха еснафитѣ, които по брой (38) и по организираностъ, държахъ рекордъ въ страната. Ето тая практика. Въ първитѣ дни на всѣка нова година, старата община изработва списъкъ на кандидати отъ 36 лица. Тая листа се изпраща до първомайстора на всѣки еснафъ, който отъ своя страна свиква еснафско събрание и избиратъ 12 души отъ посоченитѣ 36 лица, по общо съгласие или вишегласие. Потвърденъ изборниятъ листъ съ еснафския печатъ и надлежнитѣ подписи, връща се въ общината въ затворенъ пликъ. Старата община отваря писмото, преброява гласовѣтъ, провъзгласява избранитѣ 12 души и ги подканя на първо заседание въ опредѣленъ день. Въ тоя день стариятъ председателъ открива заседанието и си излиза. Новитѣ членове сѣщевременно избиратъ си председателъ. Въ следующото заседание общината избира 6 души

граждани за училищни настоятели и двама изъ помежду си за черковни епитрони. Ето имената на по-виднитѣ граждани, които се редуваха въ черковно-училищната община: Хаджи Здраве х. Ангеловъ, Коста Бомболовъ, Т. х. Поповъ, Г. Богдановъ, Ил. Небрѣжанецъ, Н. Небрѣжанецъ, А. Търпевъ, В. Крапчевъ, Ив. Попевъ, Ил. Мърмевъ, Кочо Небрѣклиевъ, А. Яневъ, Г. х. Пановъ, Спиро п. Димитровъ, х. Тоде Кузмановъ и др. А училищни настоятели бѣха: Сотиръ х. Илиевъ, Г. х. Пановъ, Ицко х. Поповъ, Д. Небрѣклиевъ, М. Зердевъ и др.

1892—1893 учебна година

Болшинството отъ учителитѣ сме прилепчани. Мѣстето на персонала ставаше много рѣдко. Веднажъ заелъ учителя своето мѣсто, чийто способности сѣ доказани, той рѣдко се мѣсти. Не така бѣ поставенъ учителя, назначаванъ направо отъ Екзархията. Тамъ на това време царѣше каприза и доносничеството. Достатъчно бѣ да се получи въ Екзархията нѣкое анонимно писмо отъ лице неизвѣстно по адресъ на учителя, или отъ председателя на общината, винаги духовно лице, да каже, еди кой си учителъ е неблагонадежденъ — веднага последваше премѣстване отъ единия край на екзархийската ведомостъ на другия — или уволнение. Това анкета, разследване, проучване и пр. прийоми въ интереса на учителството и учебното дѣло, не бѣха известни на Екзархията тогава. Късно, много късно, чакъ когато се създаде при Екзархията смѣсенъ съветъ, въ който влизаха мирски лица, а то бѣ следъ хуриета вече, почувствува се едно подобрене за учителя

Общината замисли да строи нова училищна сграда съ народни срѣдства. Пусна се подписка между еснафитѣ и въ скоро време почнаха записвания на значителни суми. Ето списъкъ на дарителитѣ: Хаджи Мирче Бомболовъ 500 лири турски, Хр. Фукара 330 лири, сарафския еснафъ 78 лири, Недѣлното училище 60 лири, бакалския еснафъ 57 лири, ракиджийския 20 лири, йарчийския 16 лири, ковачкия 16 лири, азарджийския 11 лири, калайджийския 10 лири, кондураджийския 10 лири, юрганджийския 10 лири, самарджийския 10 лири, кантарджийския 7 лири и 73 гроша, казанджийския 6 наполеона, пашуджийския 5 наполеона и 20 гроша, фурнаджийския 4 лири, черчийския 4½ наполеона, кочиджийския 3 лири, пагурджийския 3 наполеона, дограмаджийския 4 минца, Коста Бомболовъ 31 лира, Гьорче п. Димитровъ 30 лири, Хаджи Здраве 8 лири, Бр. Кузманови 6 наполеона, Н. Крапчевъ 5 наполеона, Бр. х. Панови 4 наполеона, Ил. Димшовъ 4 наполеона, Хаджи Спиро 4 наполеона, Ил. Мърмевъ 2 наполеона, М. Зердевъ 2 наполеона, Гр.

Кондовъ 1 лира, Д. Мирчевъ 1 лира, Сп. Грековъ 1 лира, Сп. Мирчевъ $\frac{1}{4}$ лира, В. Дедевъ 56 гроша, П. Кондовъ 56 гроша, П. Тошевъ 36 гроша, Юрд. Кусевъ $54\frac{1}{4}$ гроша, всичко 1.266 лири турски, колкото бѣха предвидени за строежа.

Благотворителността на прилепчани за черквата и училищата бѣше добра черта. Само така можеха да преуспѣватъ тия два храма: на науката и Бога.

1893—1894 учебна година

Педагогическитѣ конференции следваха редовно. Първиятъ членъ отъ устава на педагогическия съветъ гласѣше: Учителското тѣло при прилепскитѣ мъжки училища устройва педагогическия съветъ, целта на който е спомогане за самообразованието и самосъвършенствуването на членоветѣ му. За постигането на тая цель четатъ се сказки и се разискватъ въпроси отъ чисто педагогически или наученъ характеръ. Презъ тая учебна година държаха реферати учителитѣ: П. Рачевъ за „Чувствата“, Сп. Мирчевъ „Важността на веселия духъ при възпитанието“, П. Рачевъ „Паметътъ“, Г. Трайчевъ „Преимуществата на новитѣ времена надъ миналото“, Хар. Грашевъ „Домашното възпитание на децата въ връзка съ училището“, Г. Трайчевъ „Училищната хигиена“, Ил. Тошевъ „Домашното възпитание на детето въ съгласие съ училището“, П. Рачевъ „Нравственитѣ ни понятия“.

1894—1895 учебна година

На 20 октомврий 1894 година стана освещаването на новата училищна сграда, която по своята солидностъ, хигиеничностъ и педагогически изисквания, наподобява Пловдивската гимназия, споредъ преценката на кореспонденти, дошли следъ хуриета. И наистина тая сграда бѣ гордостъ за прилепчани, понеже послужи за примѣръ и назидание на много други градове да си издигнатъ подобни училищни помѣщения. Зданието е дълго 42 аршина, широко 20 аршина и високо 14 аршина. То има 14 стаи; 6 стаи и салонъ на горния етажъ и 8 стаи и 2 коридора на долния. Стаитѣ съ 6 аршина високи, 10—9 аршина широки, 7 аршина дълги. Салона е дълъгъ 24 аршина, а широкъ 11 аршина. Отпредъ на фасадата личеше красивъ надписъ съ едри букви: „Българско Народно училище Св. Кирилъ и Методи 1894 г.“.

1907—1908 учебна година

На 1 септемврий 1907 година заехъ длъжността управителъ на прилепскитѣ мъжки училища и и. д. управителъ на девическитѣ, понеже титулярния управителъ, г. Илия Ивановъ боледуваше. Така едновременно управлявахъ прилепскитѣ училища съ около 2.500 ученика и 44 учителски сили.

Трудна задача е да се води управление съ толкова свѣтъ, но при разбирателство, сговоръ и колегиялностъ, каквито царѣха въ прилепскитѣ училища, планини се повдигатъ. И азъ развихъ максимумъ усилия. Въодушевенъ отъ мисълта

— че служа на родния си градъ и на училището, що ми е дало основното образование, не жалѣхъ нито трудъ, нито енергия. А отъ друга страна искахъ да покажа на моитѣ съграждани, че и еснафски синъ, безъ голѣми фирми, може да управлява прилепскитѣ училища. Тая моя, тежка иначе задача, твърде много се улесняваше отъ еднодушието на цѣлото почти учителство. За честъ на тогавашнитѣ учители ще кажа, че всички до единъ се въодушевяваха съ идеята: чрезъ просвѣта къмъ по-скорошна свобода на Македония. Имайки тоя девизъ писанъ въ нашето учителско знаме, ние, прилепскитѣ учители, чудеса вършѣхме, както ще се види по-доле. Тоя идеалъ даваше куражъ на всички ни, отъ тамъ черпѣхме сили и енергия, иначе наистина не би било по силитѣ ни да издържимъ: 1) управлението, 2) 18 часа седмично уроци, 3) безъ писаръ въ канцеларията — самъ завеждахъ цѣлата преписка съ 300—400 изходящи и входящи писма, рапорти полугодишни и годишни, 4) реверзия на селскитѣ училища, 5) Председател на околийския революционенъ комитетъ. Нови учители бѣха: Д. Котевъ и Д. х. Поповъ. Отвори се ново махленско училище „Отецъ Паисий“, въ къщата на Рошковци. Броятъ на цѣлия персоналъ бѣ 21

учители. Класни учители сж: Ил. Кепевъ, К. Димитровъ, Д. Котевъ, В. Христовъ, Д. Бежаровъ; въ централното основно училище сж: Д. х. Поповъ, Т. п. Адамовъ, Йор. Ацевъ, Йор. п. Ивановъ, М. Количръковъ, М. Какарасковъ, М. Грабуловъ, М. Зайчевъ, Д. Поповъ, Г. Талевъ; въ варошмахленското училище сж: Ил. Костовъ, Р. Боцева, В. Гочева, Ф. Танева, Г. Дамевъ.

Построиха се неподвижни кабинетни шкафове въ единия край на училищния салонъ кждето бѣха помѣстени: по физика 63 апарата, по химия 52 помагала и химикали, по зоология 50 екземпляра препарирани бозайници и богата колекция отъ наѣскоми, по минералогия колекция отъ 110 минерали, по антропология: 5 екземпляра (скелетъ, трупъ, око, ухо, гърло). Стенитѣ пъкъ на голѣмия училищенъ салонъ бѣха украсени съ 120 картини на животни, 40 картини на растения, 22 минералогически картини, 5 по антропология. Още кабинетитѣ броеха: 93 картини по въроучение, 16 екземпляра карти географически, глобуси, лунариумъ, помагала по география и рисуване. Така украсено и уредено училището съ своята нова сграда и съ своитѣ богати кабинети, правѣше отлично впечатление на посетителитѣ и съперничеше на много учебни сръдни заведения. Сжщата година училищната библиотека броеше 1.150 екземпляра книги и 100 год. течения отъ списания, а ученическата библиотека имаше: 250 книги и 30 год. течения на списания.

Училищната библиотека бѣ посетена 2.500 пжти, отъ 478 четци (учители и граждани), а ученическата — 1.500 пжти отъ 490 ученика. Презъ годината се дадоха 10 ученическо-родителски забави и 4 представления. Представиха се пиеситѣ: „Геновева“, „Насила женидба“, „Сираче безъ зестра“, отъ които се получи около 70 лири чистъ приходъ. На едно отъ представленията присжтствува Битолския валия, който подари 10 лири на училището. Макарь директора и частъ отъ учителитѣ да бѣха активни дейци на революционното дѣло, училището бѣ поставено на една завидна висота. Дисциплина и редъ владѣше навѣсѣжде, акуратность и строга колегиалность царѣше между учителството, като, нека му признаемъ, не жалѣше време и трудъ за пресуѣване учебното дѣло. Въодушевени отъ идеала да видятъ Македония свободна, прилепскитѣ учители дене учеха младото поколѣние, въ празникъ бѣха и будители на народа, а ноше — на събрание или беседи по организационни въпроси. И за всичко това, той, прилепския учитель, никога не издигна гласъ на протестъ предъ начальство и общество, никога не заяви, че нѣма да работи, понеже слабо е възнаградень! Идеалъ светъ движеше тогавашното учителство, огньъ свещень горѣше въ неговитѣ гърди. Ето защо, учи-

лицето, просвѣтата вървѣше паралелно съ революционното дѣло. Не само, че нѣмаше прѣчка отъ последното, но въ много случаи, то му съдействуваше. Така бѣ въ последнитѣ години до „Хуриета“. Еволюцията и революцията взаимно си помагаша и се допълняха. За илюстрация на горното ще цитирамъ нѣкои пасажи отъ екзархийското писмо № 2496 отъ 4. III. 1898 година по поводъ полугодишния рапортъ на учил. управление подъ № 218, за да се види, какъ ценеше дейността на прилепския учител най-висшата училищна власть, на чело на която стоеше единъ калугеръ — Екзарха.

Учителитѣ сж тѣй сжщо прилежни и трудолюбиви, пише директора въ своя рапортъ, и по отношение извънкласната имъ работа. Благодарение на тѣхната готовность, дали сме досега 8 забавления (утра), държани сж 3 педагогически конференции, дадоха се едно следъ друго 4 представления, на едно отъ които присѣтствува и Битолския валия, дошълъ по обиколка въ града, като подари 10 лири турски на училището. И ако учителитѣ до края на учебната година останатъ така вѣрни и искрени на длъжността си, както досега, така солидни и искрени въ отношенията си единъ къмъ другъ и предъ обществото; така коректни въ отношенията си спрямо своето начальство, — тогава съ пълно право може да се каже, че прилепскитѣ училища сж вѣнецъ на просвѣтното дѣло въ Македония.

Екзархийското писмо гласи:

— Като Ви изказва благодарность отъ страна на Екзархията за развитата отъ Васъ и учителитѣ дейность по уредбата, управлението, успѣхътъ, дисциплината въ повѣреното Ви училище, Отдѣлтътъ счита за умѣстно, г-не Управителю, да се спре върху нѣкои пасажи отъ рапорта Ви:

1. Всички мѣрки изброени въ рапорта Ви, сж добре обмислени. Тия мѣрки говорятъ за едно похвално усърдие отъ страна на училищното управление и учителитѣ къмъ интереситѣ на училищното дѣло.

2. Идеята за сближаване семейството съ училището чрезъ детскитѣ утра и театрални представления сж целесъобразни. Чрезъ такива мѣрки и културни начинания, учителството създава условия за националенъ възторгъ и гордость.

3. Решението на учителския съветъ да се основе въ града сиропиталище, прави честь на учителитѣ. Екзархията горещо поздравява учителското тѣло за тоя високо благороденъ починъ и примѣрна филантропия.

4. Сжщо така и решението на учителския съветъ за отваряне недѣлно училище е повече отъ похвално.

5. На Екзархията особено приятно е да чуе отъ Васъ такива ласкави отзиви за учителското тѣло при прилепскитѣ училища и т. н. . . .

Есеньта презъ 1907 година стана конгресъ отъ нелегалнитѣ и легални делегати отъ града и селата на прилепския революционенъ районъ, за изборъ на ново ръководно тѣло на околийския комитетъ. Бѣше недѣленъ день, когато училищния слуга Даме, бившъ четникъ, ми съобщи, че въ „читалищната стая“ (така се именувахе най-голѣмата класна стая въ старото училище) ме чакатъ нѣколцина граждани. Действително тамъ заварихъ 12 души прилепчани, половината отъ които образуваха ръководното тѣло на околийския комитетъ. Следъ моето пристигане взе думата Д. К. и прочете следната листа на членоветѣ за новия околийски комитетъ, изработена на общия конгресъ: Председател на комитета — директора на прилепскитѣ училища, Георги Трайчевъ и членове: Алекса Колищърковъ, М. П., Данаилъ Зайчевъ, Ацко Николовъ и Коста Димитровъ (учителъ).

Понеже българското училище и българскиятъ учител бѣха силно компрометирани предъ турскитѣ власти — училището бѣ комитеско гнѣздо, а учителътъ комитаджия, — трѣбваше да измислимъ тактика и прийоми, за да замаскираме нашата дейность предъ Жаверовци — турската полиция, и да засвидетелствуваме предъ властѣта и подозрителното общество довѣрие, че училището и учителството стоятъ далечъ отъ комитескитѣ работи. Подобна тактика ни се налагаше и отъ обстоятелството, че зачестиха аферитѣ на предателство, или случайни открития на революционното дѣло, вследствие на което взеха да оредчаватъ по-интелигентнитѣ сили отъ редоветѣ на организацията. Едни биваха залавяни, осжждани и заточавани; други — станаха нелегални. За тая цель на първо време реши се: да се не допускатъ селяни въ училището, служащи за куриери между четитѣ и комитета. Въ училището ще се съхранява най-необходимата архива, комитетския печатъ и отъ тукъ ще излиза и влиза всичката преписка. Тукъ ще ставатъ и заседанията на комитета. Опредѣлиха се пунктове и лица въ чаршията, където селскитѣ куриери ще предаватъ и получаватъ кореспонденцията и разнитѣ други колети. Такива пунктови лица и мѣста бѣха: магазина на Данаилъ Зайчевъ за съобщение съ полската чета; магазина на Ацко Николовъ за съобщение съ прекоридската чета и Въртановския ханъ за съобщение съ мариовската чета. По такъвъ начинъ, само съ изолирането на селскитѣ куриери отъ училището, можахме да внушимъ довѣрие въ училището и заблудимъ будното око на турска полиция, която денонощно следѣше, кой влиза и излиза отъ училището. И не следъ много време каймакамина Шефкетъ бей, лично засвидетелствува, че сега се убедилъ действително, какво българскитѣ училища и учителитѣ престанали да се бъркатъ въ комитаджилкъ. Такъва

атестация за училището изказва и дивизионния командиръ Мустафа Гиритли паша, когато съ група граждани го посетихме на байрама. По сжщия тоя начинъ можахме да внушимъ довѣрие и въ обществото къмъ училището. Помня веднажъ се яви при мене г-жа Е. Ч. известна шпионка, да ме моли да кажа на градската чета, която презъ една нощъ ѝ скочила въ двора, за да я убива, че тя била благонадеждна. Другъ пътъ се яви почтенъ единъ гражданинъ, да търси съ-действие отъ комитета.

Макаръ, че властта имаше довѣрие вече въ нашето училище, че не се бъркаме въ никакви комитски работи, това бѣ пълна заблуда, спечелена само съ тактиката, която препоръчахме, когато поемахме ржководството на комитета. Най-умѣло заблуждавахме сжщата тая властъ и въ обиколката ми по селата, дори и когато имахъ срещи съ цѣла чета. За илюстрация ще наведемъ само 1—2 конкретни случая.

Въ качеството ми директоръ на прилепскитѣ мъжки училища, предстоеше ми да посетя и ревизирамъ селскитѣ училища въ прилепската околия. Това бѣше пролѣтта презъ 1908 година въ м. мартъ. Повикахъ Н., прочутиятъ майсторъ на комитски скривалища, довѣрено лице на комитета, и го поканихъ да ме придружава въ обиколката ми, като служащъ. Въ опредѣлениятъ день и часъ пристигнаха въ домътъ ми двамата конни стражари, които щѣха да ме придружаватъ, като охрана. Следъ като стъкмихме нашия багажъ, състоящъ се отъ патрони, лѣкарства, облѣкло, хранителни продукти, коняци — всичко това предназначено за четата, и товарено на два коня, които ще ездимъ съ Н., потеглихме за с. Заполжани, кждето трѣбваше да срещнемъ полската чета на Петъръ Костурчето. Подиръ двучасовъ лекъ и приятенъ пътъ стигнахме благополучно въ селото и спрѣхме въ училището. Доиде кмета, прибра конетѣ съ багажа и поведе стражаритѣ въ опредѣлената квартира. Следъ привършване училищната работа заведоха ни при четата, която бѣ на квартира у сжщия хазаинъ, дето сж и стражаритѣ, само че въ две отдѣлни стаи. На стражаритѣ е сложена хубава гостба. Иматъ и джиброва ракия. Конетѣ имъ се гледатъ добре. За повече не имъ е грижа. Така бѣше нѣкога въ турско. Ний срещнахме се съ четата, дадохме имъ багажа, беседвахме съ часове, ядѣхме и пиехме и като привършихме работата, потеглихме за друго село. Следъ день-два трѣбваше да се срещна съ Блажета Биринчето (крушовски войвода). Това стана въ с. Митрени. Потеглихъ отъ с. Кривогащани, кждето има жандармерийска кула. Пжтя води все презъ ниви и е далечъ близу часъ. Всички почти мъже отъ Св. Митрини сж по полето. Селото брои около 10-тина чифлици и селянитѣ сжятъ пролѣтни култури. Въ селото е

Блаже. Азъ пристигамъ съ стража. На пръвъ пѣтъ селянитѣ се уплашиха, докато разбератъ кои сме и съ каква мисия идемъ. Спрѣхме предъ училище. Стражата биде заведена въ една кула, а ний намѣрихме Блаже съ четника Ташко да ядатъ лукови листа (младъ чесънъ), сдробени въ паница съ вода, оцетъ и соль — нѣщо като салата, която по насъ се сърба съ лъжица. Следъ дълга беседа и хубавъ обѣдъ, раздѣлихме се и съ Блаже. За да се похвали предъ насъ, че е добъръ стрелець, Блаже ни спрѣ за минутка, като ни обърна вниманието на едно врабче, кацнало въ двора на сливата, и което прицѣлва презъ прозореца въ стаята да го убие съ манлихерата си. Гръмна и го уби, въпрѣки нашето настояване, че въ селото има стражари и каи по чифлицитѣ (турци).

До колко властѣта бѣ заблудена отъ насъ, сведочатъ следнитѣ два факта: Димко Бучинче (шпионъ) донесълъ лично до знанието на Битолския валия, че директора на прилепскитѣ училища, при обиколката изъ селскитѣ училища, се срещналъ съ четитѣ и държалъ бунтовнически речи предъ населението. Валията дава нареждане до прилепския каймакаминъ за арестуването на директора. Каймакамина обаче, енергично се застъпва за вѣрнопожданството на директора и не смѣе да го арестува, нито даже разследва. Това засвидетелствува единъ день юзбашията и башъ-полица, като се очудваха на голѣмото довѣрие, що хранилъ у българското училище каймакамина.

БЪЛГАРСКО УЧИЛИЩНО
НАСТОЯТЕЛСТВО.

15^{ти} Септември 1896 год.

ПРИЛЪПЪ.

№ 111

Свидетелство

Първото училищно настоятелство дава настоящето свидетелство на Т-на Захария Хар. Прошева, родена отъ гр. Прилпъ, въ удостоверение на това, че тя е била ученица въ Първото училищно настоятелство въ градъ н. пр. г. 1893-94 учебна година, като се е отличавала съ прилично поведение и добросъвестно изпълнение на дълга си.

Първото настоятелство.

Т- секретаръ Тодор Дудев

